

SOS-Lapsikylän lausunto asiasta HE 132/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain 12 ja 16 §:n muuttamisesta

SOS-Lapsikylä kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi koskien sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain 12 ja 16 §:n muuttamisesta.

SOS-Lapsikylä näkee kannatettavana, että henkilöstön riittävyyttä arvioidessa keskitytään esityksen mukaisesti henkilöstön mahdollistaminen omaa osaamista vastaavan työhön sekä selkeyttämällä henkilöstön työnjakoa. On erityisen tärkeää pyrkiä takaamaan sosiaalityöntekijöiden käytettävyyttä, jotta erityisesti lasten oikeudet ja turvallisuus eivät vaarannu. SOS-Lapsikylä kuitenkin näkee, että pätevien sosiaalityöntekijöiden puute johtuu useista tekijöistä, jotka on korjattava ennen kelpoisuusvaatimusten muuttamista. Yksi keskeinen haaste on sosiaalityön opintoihin pääsyn vaikeus, joka rajoittaa uusien työntekijöiden saatavuutta (ks. taulukko alla). Erityisesti alanvaihtajien pääsyä opintoihin hankaloittaa se, että paikoista suurin osa on varattu ensikertalaisille. Opiskelupaikkojen tuntuva lisääminen esimerkiksi seuraavan kolmen vuoden aikana ja riittävien resurssien takaaminen koulutukselle ovat välttämättömiä ratkaisuja. SOS-Lapsikylä ehdottaa, että hallituksen tulisi esittää, että yliopistot kaksinkertaistaisivat sosiaalityön koulutuspaikat kolmeksi vuodeksi ja samalla tukea pätevyyttä vailla olevien työntekijöiden koulutusta hyvinvointialueilla. Lisäksi tulisi selvittää, kuinka alalla olevien AMK-taustaisten työntekijöiden pätevoitymiselle sosiaalityöntekijöiksi voisi löytää uusia koulutusyhteistyön tapoja.

SOS-Lapsikylä katsoo, että sosiaalityön asiantuntemusta ja työntekijöiden vastuuta ei tule heikentää keventämällä kelpoisuusvaatimuksia esitetyllä tavalla, sillä tämä voi vaarantaa haavoittuvassa asemassa olevien asiakkaiden hyvinvoinnin. Heikentämisellä voi olla myös negatiivisia vaikutuksia oikeusturvallisuuteen ja asiakasturvallisuuteen, kuten esityksessäkin todetaan. SOS-Lapsikylä näkee kestävämmänä, kuten esityksessäkin mainitaan, että säädöshankkeen perustuessa hallituksen kehysriihen päätökseen ja sen talousarvioon liittyvien vaikutusten vuoksi kiireellisessä valmisteluajataulu ei ole mahdollistettu säädöshankkeen perusvalmisteluvaiheessa työryhmytyöskentelyä eikä erillisten selvitysten hankkimista. Vaikutustenarviointiin tulee olla aikaa kokonaisuudessa, jolla on suuria vaikutuksia lapsen oikeuksien toteutumiseen esimerkiksi lastensuojelussa elävien lasten näkökulmasta. Lisäksi on tärkeää huomioida, että sosiaalityö on erittäin vaativa ammatti ja asiakastyössä tulee ottaa huomioon monenlaisia yhteiskunnallisia näkökulmia, joka vaatii tietyn koulutustason.

SOS-Lapsikylä haluaa nostaa esille, että sosiaalityöntekijöiden määrää ei voida arvioida pelkästään Valviran rekisteriin pohjautuen. Monet sosiaalityöntekijän koulutuksen saaneet ja rekisterissä olevat henkilöt työskentelevät myös muissa tehtävissä, joissa heidän pätevyydestään on hyötyä, aivan kuten lääkäritkin toimivat monenlaisissa työrooleissa, myös yksityissektorilla. Sosiaalityöntekijöillä tulee olla samanlainen oikeus valita työtehtävänsä ja ympäristönsä, ja heille tulee tarjota (vastaavan) sosiaalityöntekijän tehtävissä kannustava palkka, joka on suhteessa heidän virkavastuuseensa. Sosiaalityöntekijöiden vastuullisuus ja julkisen sektorin virkavastuu edellyttävät tarkempaa palkkatason arviointia. Julkisella sektorilla työntekijöiden vastuu on usein suurempi, mikä tulisi näkyä myös korkeampana palkkana.

Hyvinvointialueet kohtaavat haasteita, koska lain mukaisia vastuita ei voida eikä pidä siirtää epäpäteville sijaisille. Ostopalvelujen ja vuokrapalvelujen käyttöä tulisi arvioida ja harkita myös sosiaalialalla, kuten terveydenhuollossa on tehty lääkäripulan ratkaisemiseksi. Lisäksi vuokrapalvelut voisivat tarjota ratkaisuja sosiaalityöntekijäpulaan, erityisesti johtotehtävissä oleville päteville työntekijöille, jotka näin voisivat säilyttää kenttäkokemuksensa ja kehittää osaamistaan tekemällä osa-aikaisesti töitä sosiaalipalveluissa oman työnsä ohella. Nyt sosiaalityötä on lähes mahdotonta tehdä

muuten, kuin kokoaikaisena tai määräaikaisena virkatyönä. On tärkeää huomioida, että virassa työskentelevien työn laatu ei välttämättä ole parempaa kuin ostopalveluina tai yrittäjinä työskentelevien. Terveystieteiden saadut kokemukset osoittavat, että myös ulkoistettut palvelut voivat olla korkealaatuisia ja vuokralääkärinä toimiva lääkäri terveyskeskuksissa tekee yhtä hyvää työtä, kun virassa oleva. Kuitenkin vuokratyövoiman käyttöä sosiaalipalveluissa on monin tavoin vaikeutettu, vaikka alalle on ollut pyrkimässä yrittäjiä, vedoten virkavastuuseen.

Sosiaalityön yhteisvalinnan tilastot 2021-2024

Hakijat ja hyväksytyt 2021-2024

	2024			2023			2022			2021		
Hakukohde	Hakijat yhteensä	Hyväksytyt yhteensä	Hyväksytyt %	Hakijat yhteensä	Hyväksytyt yhteensä	Hyväksytyt %	Hakijat yhteensä	Hyväksytyt yhteensä	Hyväksytyt %	Hakijat yhteensä	Hyväksytyt yhteensä	Hyväksytyt %
Helsingin yliopisto												
Sosiaalityö, sosiaalitieteiden kandidaatti ja maisteri	854	26	3.0 %	861	28	3.3 %	726	33	4.5 %	840	30	3.6 %
Itä-Suomen yliopisto												
Sosiaalityö, yhteiskuntatieteiden kandidaatti ja maisteri	840	72	8.6 %	737	72	9.8 %	708	90	12.7 %	732	66	9.0 %
Jyväskylän yliopisto												
Sosiaalityön kandidaatti- ja maisteriohjelma, yhteiskuntatieteiden kandidaatti ja maisteri	856	35	4.1 %	824	34	4.1 %	777	66	8.5 %	819	42	5.1 %
Lapin yliopisto												
Sosiaalityön tutkinto-ohjelma, yhteiskuntatieteiden kandidaatti ja maisteri	806	49	6.1 %	680	48	7.1 %	753	105	13.9 %	705	75	10.6 %
Tampereen yliopisto												
Sosiaalityön koulutus, yhteiskuntatieteiden kandidaatti ja maisteri	1035	43	4.2 %	1031	43	4.2 %	996	60	6.0 %	1116	51	4.6 %
Turun yliopisto												
Sosiaalityö, valtiotieteiden kandidaatti ja maisteri	760	28	3.7 %	715	40	5.6 %	750	42	5.6 %	813	48	5.9 %

Sosiaalityötä hakee vuosittain opiskelemaan 760–1035 henkilöä hakukohdetta kohden. Suomessa sosiaalityötä voi opiskella kuudessa yliopistossa, ja yliopistosta riippuen sisälle otetaan vuosittain 26–72 uutta opiskelijaa. Tämä tarkoittaa noin 3–8 % sisäänpääsyprosenttia.

Lähde: SOSNET Sosiaalityön yhteisvalinnan tilastot <https://www.sosnet.fi/loader.aspx?id=43d963f8-1e16-4872-8a9e-5a68fa11169d>

SOS-Lapsikylä
Helsingissä 15.10.2024